

М.Яцишин

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНУ ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВОВОЇ ТА ОСВІТНЬОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

Проаналізовано інноваційний розвиток регіону через призму освітньої та правової політики держави Україна. Сформовано завдання пріоритетних напрямків такої політики для Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки.

Правова та освітня політика є однією з складових політики української держави, дієвим інструментом підвищення темпів інноваційного розвитку як держави загалом так і регіонів зокрема. В сучасному світі ми спостерігаємо переосмислення основних цінностей, коли суспільство переходить від економічної до інноваційної спрямованості, тому вирішальним дедалі більше стає не нагромадження матеріальних активів, а формування інтелектуального капіталу суспільства.

Враховуючи глобальні тенденції, завданням державної політики в Україні є формування інноваційної моделі для здійснення фундаментальних та прикладних досліджень, які б виходили в тому числі і на госпдоговірну тематику та сприяли вирішенню науково-технічних, соціально-економічних та екологічних проблем регіону.

Як показує зарубіжний досвід, кращим варіантом інноваційного розвитку є впровадження дієвих відносин між державою, яка зацікавлена в інноваційній економіці та підвищує матеріальний статок громадян, освітою в особі університетів, що виступають генератором та джерелом інноваційних ідей та первинним капіталом, який зацікавлений здійснювати фінансування інноваційних розробок. Найоптимальнішим варіантом виконати вище перераховані завдання є можливим на основі створення наукових парків.

Стратегією розвитку Східноєвропейського університету імені Лесі Українки до 2020 року передбачено саме таку модель інноваційної інфраструктури сучасного університету, створення наукового парку на ділянці

8,2 га землі, що знаходиться у приватній власності університету. Ми вважаємо, що консолідація зусиль органів влади, зокрема Міністерства освіти та науки, структур з різними формами власності, наукової громадськості дасть поштовх регіональному інноваційному розвитку. Такий підхід забезпечить впровадження нових освітніх продуктів, послуг, технологій, методів організації та управління господарською діяльністю та сприятиме стабільному економічному зростанню регіону. Хочемо наголосити ще на одному важливому для нас моменті. Створення наукового парку дасть можливість відновити та наростити якість та кількість освітніх послуг в північно-західному регіоні держави та на ринках сусідніх держав, в першу чергу, Республіки Польща.

Ми звертаємо увагу на ряд глобальних тенденцій у світі, які не оминули і північно-західний регіон України. Реалії сьогодення такі, що ринок університетської освіти характеризується не тільки співпрацею та академічною толерантністю, а тут присутня і відчутно прослідковується жорстока конкуренція за студента. Якщо у 2000 році в світі нараховувалось 100 млн. студентів, то за прогнозами на 2030 рік таких буде 400 млн. Кількісний ріст у 4 рази, тому уже сьогодні університети намагаються показати кількісні і якісні переваги у боротьбі за студента запропонувавши йому кращий академічний і освітній продукт [2, с.102].

Фактор масовості породжує загрозу дефундаменталізації університетської освіти та науки. Одна проблема - коли відбирати студентів за конкурсом, інша - коли зараховувати усіх. Комерціалізація університетської освіти та науки в кінці ХХ на початку ХХІ століття призвела до того, що 4000 університетів Європи почали боротися за студента в тому числі і на освітніх ринках сусідніх країн. Подібне ми спостерігаємо і в північно-західному регіоні держави, де особливо активні наші колеги з Республіки Польща. Близько 300 приватних вузів сусідньої держави ведуть активну маркетингову роботу з метою залучення студентів з України.

Успіхи наших сусідів вражають, якщо врахувати та порівняти з фактором збільшення зарубіжних студентів в українських вишах, який є не

таким стрімким. Так, в 2011 році в межах держави було 39 тисяч іноземних студентів, а на початку 2013 року – близько 60 тисяч (з Республіки Польща лише декілька сотень студентів). У північно-західному регіоні ця цифра складає декілька десятків студентів з близького і дальнього зарубіжжя. Ми сприймаємо як аксіому той факт, що вища освіта формує людський капітал держави. Тому в руслі означеної статистики регуляторна діяльність держави повинна включати мотивування й упорядкування соціально-економічних процесів у сфері вищої школи, спрямування їх у певних напрямках відповідно до визначених цілей і пріоритетів, усунення суперечностей, перешкод, відхилень шляхом відповідних заходів, тому уже сьогодні потрібно звертати увагу, особливо на регіональному рівні, на нормативно-правове забезпечення діяльності зарубіжних університетів та освітянських центрів.

Державна політика більш акцентовано повинна бути спрямована на забезпечення національних інтересів, оцінку потенційних витрат та існуючих ресурсів. Будь-яка розвинута країна має визначити напрями розвитку вищої освіти і науки з врахуванням власних потреб, що підтверджує світовий історичний досвід (1).

Останнім часом в окресленому напрямку робиться багато, однак відчутного результату не досягнуто. Питання якості вищої освіти та науки постійно є предметом уваги і дискусій Міністерства освіти і науки, академічного середовища. ВНЗ України при провадженні освітньої діяльності проходять процедуру ліцензування і акредитації. Задля успішної роботи ВНЗ забезпечує належний рівень наукових досліджень, ґрунтовне навчання і наукову діяльність студентів. В той же час польські університети не знайомі з процедурою ліцензування, яке у них відсутнє. Значно більша увага у них приділена питанням акредитації і тут велику активність на українському професорсько-викладацькому ринку проводять польські приватні вузи. Питання набуло особливої гостроти після того, як польській професурі заборонили здійснювати викладацьку діяльність більше ніж у двох вузах одночасно.

Тому щоб успішно пройти акредитацію польські університети масово залучають до роботи професорів з українських університетів.

Східноєвропейський національний університет ім. Лесі Українки є найбільшим надавачем освітніх послуг в північно-західному регіоні держави і ми розуміємо що потрібно працювати з Волинською обласною радою, місцевими радами щодо покращення нормативно-правової бази, яка поставить рекрутування майбутніх студентів та викладачів іноземними вузами в площину не тільки приватних та корпоративних, а й суспільних та державних інтересів.

Важливою складовою у діяльності вищої школи є інноваційна діяльність. Вона не буде успішною без забезпечення єдиних підходів до створення відповідної законодавчої бази. Діючі нормативні акти не в повній мірі враховують існуючі економічні та соціальні умови та перспективи інноваційного розвитку суспільства. Сьогодні нормативно-правові акти, які регулюють інноваційну сферу часто неузгоджені між собою, визначають здебільшого загальні положення, не регламентують інноваційну діяльність як інноваційний процес. Це дозволяє констатувати, що правове регулювання не носить комплексного характеру. З метою усунення даних прогалин та вироблення комплексного методологічного підходу до правового регулювання вченими-правниками був запропонований проект Інноваційного кодексу України. Участь у його розробці взяли вчені та практики Національної академії правових наук України, науково-дослідного інституту правового забезпечення інноваційного розвитку НАПрН України, Національного університету «Юридична академія імені Ярослава Мудрого». Прийняття даного кодексу дозволить вийти на новий рівень правового регулювання інноваційної діяльності, привести нормативні акти у відповідність один одному.

На сьогодні правове регулювання інноваційних правовідносин має дуалістичний характер. Зокрема, в Господарському кодексі України це регулювання здійснюється за допомогою глави 34 (ст.325-331) та Цивільному кодексі України – глава 62. Господарське законодавство дає визначення, структурування та регулювання господарських відносин, що виникають в

процесі інноваційної діяльності, а цивільним – вирішуються питання належності відповідних майнових та немайнових прав, форми інвестування в інновації, способи державного регулювання, система державних гарантій інноваційної діяльності та ін.

Інноваційні правовідносини складаються в межах національної інноваційної системи та підлягають правовому регулюванню як нормативно-правовими актами вищої юридичної сили кодексами та законами, так і підзаконними нормативно-правовими актами, які як правило регулюють процедурні чи організаційні аспекти. За нашими підрахунками, цю сферу правовідносин регулюють 14 законів, 2 укази Президента, 9 постанов Кабінету Міністрів України, а також постанови Верховної Ради, розпорядження Кабінету Міністрів України, велика кількість (близько 100) відомчих нормативно-правових актів. В ході реалізації основних цілей правової та освітньої політики України в інноваційній сфері потрібно враховувати і міжнародно-правові акти, які регулюють цю сферу. На даному етапі ратифіковано та затверджено відповідними законами 5 угод міжнародно-правового характеру. Сьогодні можна з великою вірогідністю констатувати, що велика кількість законодавчих актів, численні зміни та доповнення до них не сприяють формуванню системного підходу до державної інноваційної політики. Виходячи з вищевикладеного, основним елементом державної політики повинні бути дієві програми сталого та стійкого розвитку. Тому діяльність Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки в північно-західному регіоні спрямовано на реалізацію такої програми у вигляді наукового парку.

Список джерел та літератури

1. Парфьонова Л. Г. Методи забезпечення розвитку системи вищої освіти // Наукові конференції. Рубрика: Соціум. Наука. Культура, Економіка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://intkonf.org/parfonova-l-g-metodi-zabezpechennya-rozvitku-sistemi-vischoyi-osviti/>
2. Яцишин М.М. Наукова євроінтеграція в регіоні як складова розвитку університетської освіти та науки в Україні/ М.М.Яцишин //Актуальні питання реформування

правової системи України: зб. наук. ст. за матеріалами X Між нар. наук.-прак. конф., Луцьк, 7-8 червня 2010р./ уклад. Вознюк Н.І., Джурак Л.М., Журавська З.В., Качановський В.В.,Климчук Т.Д., Юхимюк О.М. – Луцьк: ПрАТ «Волинська обласна друкарня», 2013, - С.101-104.